

VERSLAG SESSIE 2
GROOT ONDERHOUD 2018

**PARTICIPATIEF WAARDEREN:
HOE CONFLICTEN VOOR ZIJN?**

Datum :	9 november 2018
Coördinator sessie:	Anne-Cathérine Olbrechts
Voor verslag:	Eve Van Dael

In deze sessie wordt bekeken wat er juist gebeurt wanneer belanghebbenden betrokken worden bij belangrijke beslissingen over erfgoed. De kans is groot dat er conflicten ontstaan. Hoe kan je die conflicten oplossen of, beter nog, voorkomen?

We moeten ons ook afvragen wie die belanghebbenden zijn. Waar vinden we ze, hoe bereiken we ze, hoe belangrijk is hun band met het erfgoed? Eenmaal dit in kaart is gebracht, valt te bekijken op welk niveau en op welke manier zij kunnen betrokken worden bij belangrijke beslissingen over erfgoed. Welke participatievormen bieden uitkomsten om conflicten aan te pakken of te voorkomen?

We stellen twee scenario's voor (de oprichting van een gemeentelijk museum en van een depotkerk) en doorlopen het ganse proces. We maken daarvoor gebruik van de pagina <https://faro.be/erfgoedwaarderen>.

Wanneer men overgaat tot participatief waarderen van erfgoed, waarbij men hoopt zoveel mogelijk conflicten te kunnen voorkomen, is het zeer belangrijk dat dit proces in weloverwogen stappen gebeurt.

Allereerst moeten alle belanghebbenden van een specifiek erfgoed in kaart worden gebracht in een zogenaamde *stakeholdermapping*. Daarin wordt opgelijst wie het erfgoed levert en installeert, wie erover beslist, wie het bezoekt, gebruikt, kent en erover communiceert. Wie draagt zorg voor dit erfgoed, wie heeft er nood aan of belang bij? Of nog: wie heeft er een actuele band mee, is emotioneel betrokken, voorziet (financiële) middelen of ondervindt gevolgen bij (beslissingen over) dit erfgoed?

Meteen wordt duidelijk dat er variatie zit op de afstand tot dit erfgoed, zowel bevoegdelijk als emotioneel. Dit impliceert dat niet alle belanghebbenden even dicht betrokken moeten worden bij belangrijke beslissingen. Er bestaan gradaties in participatie, verduidelijkt in de *participatieladder*. Helemaal onderaan wordt 'informatie gedeeld', vervolgens wordt 'inbreng gevraagd'. Met 'advies vragen' gaat men nog een trap hoger. 'Samen doen, denken, beslissen' of zelfs 'laten doen, denken, beslissen' staan helemaal bovenaan. We leggen deze verschillende niveaus van participatie uit met hun voor- en nadelen en daaraan gekoppelde *methoden en werkvormen*.

We illustreren met twee videofilmpjes. In het eerste filmpje licht Jitske Kramer haar methode over *Deep democracy, de wijsheid van de minderheid* toe. Een tweede video-opname zoomt in op een waarderingssessie zoals die plaatsvond in Texture (Kortrijk), waarbij gebruiksexperten hun waardeoordeel over vlaserfgoed uit de doeken doen.

Participatief waarderen. Hoe conflicten voor zijn?

De deelnemers aan de sessie (lokale erfgoedspelers, erfgoedcellen, medewerkers cultuur in een stad/gemeente) krijgen ook praktische oefeningen voorgeschoteld. In een eerste oefening leren ze de verschillende trappen van de participatieladder in volgorde leggen. Bij de tweede oefening worden ze in groepjes van vijf verdeeld en krijgen een scenario voorgeschoteld, waarin een gemeentelijk museum of depotkerk wordt opgericht. Zij doorlopen daarbij het ganse participatieproces en voeren een stakeholdermapping uit, plaatsen de belanghebbenden op de verschillende trappen van de participatieladder en stellen de daarbij toepasselijke participatievormen voor.

Om erfgoed participatief te kunnen waarderen is het essentieel te beseffen wie juist de stakeholdergroepen zijn, hoe zij zich verhouden tot het specifieke erfgoed maar zeker ook dat zij niet allemaal op hetzelfde niveau dienen betrokken te worden bij belangrijke beslissingen erover. Wanneer in kaart is gebracht welke belanghebbenden op welke trap in de participatieladder staan, bieden zich allerlei werkvormen aan om samen beslissingen te kunnen nemen. De kans op conflicten is daarmee grotendeels gereduceerd en geanticipeerd. Een degelijk communicatieplan helpt daarbij.

Als nieuwe en vijfde functie in het Cultureelerfgoeddecreet van 24 februari 2017 is participatie niet meer weg te denken. Als dit proces weloverwogen en stapsgewijs gebeurt, ruimen mogelijke conflicten en tijdverlies plaats voor een duurzame benadering van erfgoed, dat zich meer gedragen zal kennen.